

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

22. Doctrina præcedentium capitum applicatur ad motus concupiscentiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

imperaverit, tanquam ex rosa ferritudo, seu totu viribus, profectio nullam vitam nostram partem relinquit, inquit Augustinus, que vacare debeat, & quasi locum dare, ut alia se fieri velit. Sed quicquid aliud diligendum venerit in animum, illic rapiatur, quo totus dilectionis impetus currit. Nimirum hoc isto capitali precepto, si recte intelligatur, voluit Deus, ut omnis voluntas hominis, omnis cogitatio, omnis actio, solo ipso tanquam omnium nostrorum motuum sine terminetur, vel ipsum solum sine interjecto medio, diligendo, vel in ipsum siquid aliud diligendum agendumque venerit, rectorquendo. Quo principio vel potius omnium actuum sine in anima hominis constituto, ut iam seipsum noverit diligere, facile est ei intelligere, qua ratione illi proximus diligendus sit, quem tanquam seipsum diligere iubetur. Quod enim aliud per hoc mandatur, inquit Augustinus, nisi ut ei quantum potest, etiam in se diligendum Deum? Nonne ut quam potest hominem vel corporalis beneficentia consolatione, vel informatione doctrina, vel disciplina coercitione, vel alio quocunque beneficii genere, adducat ad diligendum Deum, sciens in his duobus preceptis totam legem Prophetarum pendere.

Quicquid hanc ita erga proximum prestat, proximum diligit. Hanc autem ei prestat propter aliud non propter ipsum, quia propter Deum quem diligit, ut eum similiter proximus diligit. Utitur ergo non fruatur proximo, dum proximum diligit. Nam ut supra diximus ex Augustino, hoc fruimur quod propter se diligimus. Vnde idem quaestione illa proposita, utrum homines, cum precipitur ut se invicem diligant, uti an frui se invicem, propter se, an propter aliud diligere jubeantur: Si enim propter se, inquit, fruatur eo, si propter aliud, utitur eo: sententiam suam interponit: *Vicetur autem mihi propter aliud diligendus. Quod enim propter se diligendum est, in eo consistitur vita beata: qua non est constitutenda nisi in illo uno, & vero, & summo bono. Utitur ergo proximo, sed non licet rebus temporalibus, ut ex eis commodum intelligentie nostre supplende capiamus; sed ut perducatur nobiscum ad fruendum Deo. Nam neque nobis ipsis*

aliter uti fas est, vel ullo modo debemus frui; quia, nec seipsum propter seipsum diligere debet, sed propter illum quo fruendum est. Tunc quippe est optimus homo, cum tota sua vita pergit in incommutabilem vitam, & toto affectu in se et ill. Si autem se propter se diligit, non se refert ad Deum; sed ad seipsum relaxatur, non ad incommutabile aliquid convertitur; & propterea iam cum de se aliquid se fruitur; quia melior est cum totus haret atque constringitur incommutabili bono, quam cum inde vel ad seipsum relaxatur. Quemadmodum ergo nec nobis ipsis frui licet, ita nec proximo: sed sicut nobis ipsis utimur, ita & proximo, ad hoc videlicet nos totos utrosque referendo, ut simul Dei bonitate perfruamur. Quod cum opitulante Deo perfectum fuerit, tunc etiam nobis invicem, sed in Deo perfruamur. Iuxta illud quod dicit ad Philemonem Paulus: *Ita frater ego te fruor in Domino.* Et illud Psalmista: *In Domino laudabitur anima mea.* Sed ista fruitio hominis in Deo, potius Dei quam hominis est fruitio. Gaudium enim istius fruitiois inde proficiscitur, quod illa incommutabilis forma divina iustitie vel beatitudinis, quam unice diligebas, & cui hominem aptatum, dilectione & contemplatione conjunctum esse cupiebas, in illo tandem ex Dei bonitate completa sit. Quem enim propter Deum dilectum eo sine diligebas, ut & ipse Deum diligeret, Deoque fruatur, postquam iam Deum diligit, eoque fruatur, propter eundem Deum quem diligis de illius dilectione & fruitioe laetaris. Hoc & nihil aliud est frui hominem Deo. Vnde Augustinus: *Cum autem hominem in Deo fruatur, Deo potius quam homine fruatur. Illo enim fruatur, quo efficietur beatus; & ad eum se venisse latet in quo spem ponis ut venias.* Ex quibus perspicuum est, cum toties diximus, & ex Augustino declaravimus, amoris affectum a creaturis omnibus avellendum, nos de amore inharente, non transeunte loqui; de amore, qui fruendis non utendis creaturis inhiat; de amore denique qui in creaturam, non in Deum ultimo terminetur. Et ita nullo modo esse contraria, ut affectus omnes a creatis rebus diligendis, quantum possumus, comprimamus, & tamen proximum ex Dei mandato toto peccatore diligamus.

CAPVT XXII.

Doctrina pracedentium capitum applicatur ad motus concupiscentie.

Hæc si vera sunt, quæ de voluntatis actibus erga creaturas exerendis vel comprimendis secundum Augustini doctrinam diximus, iam per se elucet illa doctrina de motibus concupiscentie, propter quos tractatus de motibus voluntatis illis consentientis interpositus fuit. Cum enim non sint aliud concupiscentie motus, quam quedam desideria bonorum temporalium, seu in-

clinationes anima ad fruendum inferioribus; cuiusmodi nominibus, ut supra vidimus, eos Augustinus appellat; fruitio vero bonorum inferiorum, creaturæ rationali divinæ aternæque lege sit vetita, & solus concessus eorum rationalis usus, perspicuum est non licere rationi talibus fruendi inclinationibus assentiri. Sic enim opus est, ut nos inter illa quæ infra nos sunt, & illa quæ supra nos sunt, Deo & Domino nostro

Quest. 11. in
Math.

nostro opitulante ordinemus, ut inferioribus non of-
fendamus, solis autem superioribus delectemur. Qua-
propter illa generalis Christiana vitæ norma
est, quam de rerum temporalium libidinibus
seu amoribus tradit Augustinus: Quod ad mo-
ros attinet, hoc bene & breviter dicitur: Aut consi-
gendum est cum amore temporalium bonorum (id est,
cōcupiscentijs) ut non vincat aut etiā edomitus sub-
ūitūque esse debet, ut cum surgere cōperit, facile
reprimatur; aut ita extinctus, ut se omnino nulla ex
parte commoveat. Nam Christiana militia non
est alia, quā cum cōcupiscentiā tumultuante,
& nunc in hæc, nunc in illa bona profiliēte pug-
nare. Nihil enim sibi aliud vult id quod A post.

Galat. 6.

dicit; *Circo concupiscit adversus spiritum, & spi-
ritus adversus carnem.* Quibus verbis describen-
do quid fiat; quid ab homine spiritali fieri
velit, ostendit. Nec aliud oramus quando di-
cimus: *Ne nos inducas in tentationem,* quā ne
tentationi, hoc est concupiscentiæ motibus
consentiamus. Vnde Augustinus: *Ut non ei con-
sentiamus, & precamur adiutorium dicentes: Et ne
nos inferas in tentationem &c. Non quod ipse Deus
tali tentatione aliquem tentet: nam Deus intentator
malorum est; ipse enim neminem tentat. Sed ut si
forte tentari cōperimus à concupiscentiā nostra, ad-
iutorio eius non deseramur, ut in eo possumus vincere,
ne abstrahamur illecti.* Vnde statim sensum illius

Lib. 2. de per-
merit. 6. 4.

A Dominica petitionis esse dicit: *Adiutoria ne ab-
strahamur à concupiscentiā.* Et in libris operis
imperfecti contra Iulianum: *Cum generatio
reatus regenerationis indulgentiā fuerit absolutus,
obediendum est iustitia spiritus, cui consentire; nec
obediendum est concupiscentiæ carnis, contra quam
certare debemus.* Et in libro de natura & gratia:
*Facere est ergo iustitiam; in vero Dei cultu cum in-
terno concupiscentiæ malo interna consuetudine pug-
nare.* Et in libris adversus Iulianum: *Nemo
enim necesse est ut repugnet; qui ei inservire voluerit;
necesse est ut serviat, qui repugnare neglexerit. Quo-
rum ductum unum est molitium; et laudabile; al-
terum turpe, & miserabile; quæ laus ac turpitu-
do repugnandi aut serviendi, in omnibus om-
nino temporalium rerum concupiscentijs, ad
quas naturæ nostræ vel consuetudinis propel-
lit instinctus, similiter locum habet. Nec
opus est pluribus hoc stabilire. Huiusmodi
enim sententiæ tanquam ex primis fundamen-
tis Christiana religionis hauriæ, sexcentis in
Augustino reperuntur. Sed hæc adjuncta su-
perioribus, quæ de concupiscentiæ motibus ex
tjs principijs latè diximus, sufficere mihi
videntur. Nunc ad argumenta, quæ capite
undecimo proposuimus, dissolvenda venia-
mus.*

C A P V T X X I I I

Solvuntur argumenta capite undecimo proposita.

AD primum igitur argumentum non
est operosum respondere. Verum
est enim, virtutem, passiones, ut
ibi dicitur excessivas fugere, medio-
res admittere. Nimirum quia ipsa virtus est,
quæ medium in passionibus ponit, & eas or-
dinat: hoc autem non in eo litum est, ut pro-
pter se voluptas ex cibo & potu, vel uxore
appetatur: verum ut affectibus animi impo-
natur frenum & modus, ne rationem suo im-
petu transverfam agant, sed potius rationis
ordinem sequantur. Hoc est, ut quantum, ubi,
quando, quomodo oportet interiùs appeta-
tur, & exteriùs usurpetur. Hoc autem ex fine
metiendum est. Nam quemadmodum juxta
sanctum Dionysium *ἄρχη καὶ τὸ πᾶρά λόγον,*
animæ malum est præter rationem: ita bonum ejus
secundum rationem. Præcipuus autem ordo
& bonum rationis in eo situm est, ut media
ad finem ordinet; cum & bonum habeat rationem
finis, & finis sit tota regula mediorum.
Omnia verò delectabilia sive gustus sive ta-
ctus, ordinantur ad aliquam hujus vitæ neces-
sitatem, sicut ad finem, cibus & potus ad in-
dividui, concubitus ad speciei ruinas restau-
randas. Et ideo virtus, quæ circa voluptates
illas moderandas versatur, necessitatem vitæ
velut regulam delectabilium istorum respicit.
Nimirum ut quemadmodum nihil istorum
propter se institutum est, ita nihil istorum per

Dionys. lib.
de divinis
nominibus
cap. 4.

A se & propter se homo sibi appetendum vel ad-
mittendum putet; sed tantum dumtaxat,
quantum finis iste postulaverit. Quod præ-
clare paucis verbis, sed valde generalibus pro-
quocunque rerum temporalium usu moderato
Augustinus aperuit: *Habet vir temperans in his
iusmodi rebus mortalibus & fluentibus vitæ regulam
utroque Testamento firmatam, ut eorum nihil diligit,
nihil per se appetendum putet; sed ad vitæ huius at-
que officiorum necessitatem quantum satis est usquet,
utentis modestiā, non amanti affectu.* Ecce mo-
dum, quem temperantia imponit passionibus,
nempe talem, ut nec ipsa passio appetendi ta-
lia propter talia relaxari debeat, sed tantum-
modo propter vitæ & officiorum necessitatem,
sicut recta ratio, vera moderandarum passio-
num norma præscribit.

Ex quo etiam vis tota secundi & quarti ar-
gumenti evanescit. Nam quamvis neque res
delectabiles, neque ipsa delectatio, seu volu-
ptas mala sit, sed indifferens, & ideo nullo
speciali præcepto vetita, ipsam tamen propter
ipsam concupiscere ac diligere vetitum est.
Amari enim potest res bona amore non bono. Qui-
busdam enim esse bona, multo minus esse in-
differencia, non est satis ut diligantur, sed
opus est ut sicut propter aliud sunt, ita pro-
pter aliud assumantur ac diligantur; hoc au-
tem non est illa diligere, nec propter se appe-
tere, sed per illa, fixa in aliud dilectione
transire.

Lib. 2. de
cap. 21.

Aug. lib.
contra de-
cencia. 1. 16.